

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 28 juni 2013

Mål nr

Ö 3320-12

KLAGANDE

AB

Förvaltare: HC

MOTPARTER

1. AK Portfolia Holding AB, 556631-8712

c/o Aktiv Kapital Sverige Services AB

753 83 Uppsala

2. Alektum Inkasso AB med bifirma Alektum Finans, 556331-1678

Box 11108

404 23 Göteborg

3. Ellos Aktiebolag, 556044-0264

c/o Alektum Inkasso AB

Box 11108

404 23 Göteborg

Dok.Id 81385

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

4. Aktiebolaget Östgötatrafiken, 556038-8950

c/o Eurocredit AB

Box 27218

102 53 Stockholm

5. Försäkringskassan, Statlig fordran 1

831 84 Östersund

6. Gothia Financial Group AB, 556495-1704

Box 1143

432 15 Varberg

7. Q-Park AB, 556553-5548

c/o Handels- & Juristinkasso

Box 102

169 81 Solna

8. Praktikertjänst Aktiebolag, 556077-2419

c/o Intrum Justitia 3PDC AB

Box 1204

751 42 Uppsala

9. Canal Digital Sverige Aktiebolag, 556039-8306

c/o Intrum Justitia Sverige AB

Box 41

401 20 Göteborg

10. E.ON Försäljning Sverige Aktiebolag, 556014-5889

c/o Intrum Justitia Sverige AB

Box 41

401 20 Göteborg

11. Linköpings kommun, 212000-0449

c/o Intrum Justitia Sverige AB

Box 41

401 20 Göteborg

12. Östergötlands läns landsting, 232100-0040

c/o Intrum Justitia Sverige AB

Box 41

401 20 Göteborg

13. Hyresbostäder i Norrköping Aktiebolag, 556064-5847

c/o KR-Inkasso Aktiebolag

Box 7062

600 07 Norrköping

14. Norrköpings kommun, 212000-0456

601 81 Norrköping

15. Payex Invest AB, 556677-4781

c/o PayEx Collection AB

621 88 Visby

16. Sergel Kreditjänster AB, 556264-8310

c/o Profact AB

Box 11471

404 30 Göteborg

17. Sigtuna Kommun, Inkassoenheten, 212000-0225

195 85 Märsta

18. Skatteverket

Rättsavdelningen

171 94 Solna

19. Aktiebolaget Stångåstaden, 556041-6850

c/o Svea Inkasso Aktiebolag

Box 101

169 81 Solna

20. Tekniska Verken i Linköping AB, 556004-9727

c/o Svea Inkasso Aktiebolag

Box 101

169 81 Solna

21. Trafikförsäkringsföreningen, 802005-9286

Box 24035

104 50 Stockholm

22. Tele2 Sverige Aktiebolag, 556267-5164
c/o Transcom Credit Management Services Aktiebolag
Skrantahöjdsvägen 42
691 77 Karlskoga

23. Östergötlands läns landsting, 232100-0040
c/o Visma Collectors AB
Box 1173
251 11 Helsingborg

24. Yves Rocher Suede Aktiebolag, 556234-6675
c/o Gothia Financial Group AB
Box 1143
432 15 Varberg

SAKEN

Skuldsanering

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts beslut 2012-06-28 i mål ÖÄ 2905-11

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrätts beslut återförvisar Högsta domstolen ärendet till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

AB har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens beslut, beviljar henne skuldsanering.

Försäkringskassan har motsatt sig ändring av hovrättens beslut. Norrköpings kommun och Hyresbostäder i Norrköping AB har inte haft något att erinra mot att AB beviljas skuldsanering. Skatteverket har tillstyrkt att hon beviljas skuldsanering. Övriga motparter har överlämnat frågan till Högsta domstolens bedömning.

SKÄL

Bakgrund

1. AB hade tidigare god man. År 2005 ansökte hon om skuldsanering med hjälp av den gode mannen. Ansökan bifölls i december samma år. Skuldsaneringen skulle pågå under tiden den 1 januari 2006 – den 31 december 2010.
2. I juli 2007 upphävde tingsrätten, efter ansökan av överförmyndaren, förordnandet om god man för AB. Både den gode mannen och AB hade tillstyrkt ansökningen. Av det läkarintyg som låg till grund för upphävandet av godmanskapet framgår att läkaren bedömde ABs hälsotillstånd som klart förbättrat, men att han hyste viss oro för hur hon skulle klara sin ekonomi. I

efterhand har kunnat konstateras att ABs psykiska hälsa försämrades redan hösten 2007.

3. AB började i oktober 2007 att missköta sina betalningar enligt den betalningsplan som Kronofogdemyndigheten hade upprättat i skuldsaneringsärendet. Hon fortsatte att missköta betalningarna till dess Kronofogdemyndigheten i mars 2009 upphävde beslutet om skuldsanering.

4. Sedan september 2010 har AB en förvaltare med uppgift att bevaka hennes rätt och förvalta hennes egendom. Av handlingarna framgår att AB mår bättre i dag, att hon har ett boende med stöd och att hon deltar i kommunens aktivitets- och stödverksamhet.

5. AB ansökte i juni 2011 med hjälp av sin förvaltare om skuldsanering på nytt. Kronofogdemyndigheten beslutade den 27 juli 2011 att skuldsanering skulle inledas. I beslut den 14 september 2011 avslog Kronofogdemyndigheten emellertid ABs ansökan. Tingsrätten ändrade inte beslutet. Hovrätten har fastställt tingsrättens beslut.

ABs talan i Högsta domstolen

6. AB har i Högsta domstolen anfört i huvudsak följande. Hennes psykiska sjukdom under den tid som hon hade skuldsanering första gången var så allvarlig att hon inte klarade av att sköta vare sig sin ekonomi eller sin hälsa. Hon fick inte någon hjälp eller något stöd av de sociala myndigheterna. Hon borde år 2007 ha fått en förvaltare i stället för att ha blivit av med den gode mannen. Hon har inte skaffat sig några nya skulder sedan hon fick förvaltare. Hon har ingen möjlighet att betala skulderna.

Den rättsliga regleringen

7. Enligt 4 § första stycket 1 skuldsaneringslagen (2006:548) får skuldsanering beviljas en gäldenär, som är en fysisk person, om gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han eller hon inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid. Det krävs dock enligt första stycket 2 att det är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden att skuldsanering beviljas. Vid bedömningen av om det är skäligt att bevilja skuldsanering ska enligt tredje stycket särskilt beaktas omständigheterna vid skuldernas tillkomst, de ansträngningar som gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser och det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering.

8. Tanken bakom reglerna i skuldsaneringslagen är att en gäldenär ska kunna beviljas skuldsanering endast en gång. Denna grundtanke är dock inte helt undantagslös. Det finns alltså möjligheter att bevilja skuldsanering också en andra gång. Enligt 6 § skuldsaneringslagen krävs det för ett sådant beslut att det finns synnerliga skäl för skuldsanering. Bestämmelsen är tillämplig såväl när den tidigare skuldsaneringen har slutförts enligt betalningsplanen som när den har misslyckats och beslutet om skuldsanering därför har upphävts. Vad som utgör synnerliga skäl anges inte i paragrafen. Av förarbetena framgår emellertid att möjligheten att besluta om skuldsanering för den som tidigare har beviljats skuldsanering är avsedd för sällsynta undantagsfall. I förarbetena finns vissa exempel. Ett är det att en person i yngre år har beviljats skuldsanering och sedan efter lång tid på nytt hamnat i en långvarig obeståndssituation, t.ex. på grund av allvarlig sjukdom, förtidspensionering eller

långvarig arbetslöshet. Vid en prövning som föregår ett andra beslut om skuldsanering ska särskild vikt läggas vid om gäldenären har uppfyllt sina förpliktelser enligt det tidigare skuldsaneringsbeslutet. (Se prop. 1993/94:123, s. 90 f. och 198 f.)

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om det föreligger synnerliga skäl för att AB ska beviljas skuldsanering en andra gång.

Förhållandet mellan 6 § och 4 § skuldsaneringslagen

10. En grundläggande förutsättning för skuldsanering är att villkoren enligt 4 § skuldsaneringslagen är uppfyllda. För att skuldsanering ska beviljas på nytt förutsätts enligt 6 §, som har framgått av det föregående, att det föreligger synnerliga skäl. Regleringen måste så förstås att det vid prövningen enligt 4 § i ett sådant fall krävs att skälen för skuldsanering är starka. Har den tidigare skuldsaneringen misslyckats ska anledningen till detta särskilt beaktas. Vid en samlad bedömning ska det framstå som i hög grad skäligt att skuldsanering beviljas ytterligare en gång.

Bedömningen i detta fall

11. AB har skulder som i september 2011 uppgick till i det närmaste 400 000 kr. Skulderna var då mellan ett och femton år gamla. De utgörs av obetalda hyror till den förra hyresvärden men också av skulder till kommunen samt

skulder avseende sjukvård, el och telefoni. AB har också vissa fordonsrelaterade skulder och skulder avseende konsumtion. Med hänsyn till hennes nuvarande ekonomiska och personliga situation kan det inte antas att hon har förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid. Som Kronofogdemyndigheten har konstaterat uppfyller hon således det s.k. kvalificerade insolvenskriteriet i 4 § första stycket 1 skuldsaneringslagen.

12. I frågan om det är skäligt att bevilja AB skuldsanering enligt 4 § första stycket 2 och tredje stycket skuldsaneringslagen har det inte kommit fram någon omständighet rörande skuldernas tillkomst som talar emot skuldsanering. När det gäller de övriga särskilt uppräknade omständigheter som ska beaktas – de ansträngningar som gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser och det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av skuldsaneringsärendet – har AB visserligen under den period som hon var utan god man eller förvaltare inte gjort något för att fullgöra sina förpliktelser. Sedan hon fått en förvaltare har hon emellertid ansträngt sig och medverkat.

13. Beslutet att godmanskapet skulle upphöra var inte ABs eget, även om hon tillstyrkte det. Det har kommit fram att hon under tiden som hon misskötte sina betalningar var allvarligt psykiskt sjuk. Det finns ett klart tidsmässigt samband mellan det att förordnandet av god man för AB upphävdes och att hennes misskötsamhet med betalningarna började. Det finns anledning att anta att det första skuldsaneringsbeslutet inte hade behövt upphävas om AB hade haft kvar sin gode man. Misskötsamheten kan därför inte läggas henne till last.

14. Det har inte heller i övrigt kommit fram något som talar mot att AB beviljas skuldsanering. Vid en samlad bedömning av hennes personliga och

ekonomiska förhållanden framstår det tvärtom som i hög grad skäligt att skuldsanering beviljas på nytt. Det föreligger därmed synnerliga skäl för skuldsanering.

15. De övriga frågor som aktualiseras med anledning av ABs ansökan om skuldsanering kan inte prövas här. Målet ska därför återförvisas till Kronofogdemyndigheten för fortsatt handläggning.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Lena Moore, Martin Borgeke (referent), Dag Mattsson och Lars Edlund
Föredragande justitiesekreterare: Mirja Högström